https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Sultonova Nodiraxon Erkinjon qizi

Farg‘ona davlat universiteti, Chet tillari fakulteti, Filologiya va tillarni o‘qitish

Ingliz tili yo‘nalishi, 2-bosqich talabasi.

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XOTIN-QIZLARNING STARTAP EKOTIZIMI VA IT PARKLARDAGI ISHTIROKINI KENGAYTIRISH YO‘LLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR TAHLILI

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar hayotimizning ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Menimcha, bu jarayon ayniqsa yoshlar, xususan, qizlar uchun katta imkoniyat yaratmoqda. O‘zbekiston 2030-yilgacha bo‘lgan rivojlanish strategiyasida gender tenglikka alohida e’tibor qaratgani bejiz emas [2]. Chunki xotin-qizlarning iqtisodiyotdagi faolligi nafaqat ularning hayot sifatini, balki butun mamlakat taraqqiyotini belgilaydi.

Shuningdek ayollar jamiyat hayotining barcha sohalarida faol ishtirok etmoqda. Axborot texnologiyalari, elektron savdo, onlayn ta’lim, media, va xizmat ko‘rsatish sohalarida xotin-qizlarning soni yil sayin ortib bormoqda. Raqamli texnologiyalar ayollarga o‘z salohiyatini to‘liq namoyon etish, yangi kasblarni o‘rganish va o‘z biznesini rivojlantirish imkonini bermoqda. Masalan, ilgari faqat ofis sharoitida bajariladigan ishlar hozirda onlayn tarzda amalga oshirilmoqda. Bu esa ayollarga oilaviy mas’uliyatlarini ado etgan holda kasbiy faoliyatni davom ettirish imkonini yaratadi.

Shu bilan birga,zamonaviy texnologiyalar yordamida xotin-qizlar ilm-fan, ta’lim, tibbiyot va madaniyat sohalarida ham o‘z o‘rnini topmoqda. Ular turli onlayn kurslar, vebinarlar va treninglar orqali o‘z malakasini oshirib, jamiyatda faol va mustaqil shaxs sifatida shakllanmoqda. Bu esa nafaqat shaxsiy rivoj, balki mamlakatning intellektual salohiyatini oshirishga ham xizmat qiladi.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Raqamli texnologiyalar ayollarning ijodkorligini, tashabbuskorligini va yangilikka intilishini qo‘llab-quvvatlaydi. Ayniqsa, startap loyihalarda ishtirok etayotgan yosh qizlar innovatsion g‘oyalar orqali iqtisodiy o‘sishga hissa qo‘shmoqda. Shu sababli, raqamli muhitda ayollar faolligini kuchaytirish, ularni qo‘llab-quvvatlash va motivatsiya berish kelajak taraqqiyotining muhim omillaridan biridir.

Jahon banki ma’lumotlariga ko‘ra, agar ayollar iqtisodiy faoliyatda erkaklar bilan teng ishtirok etsa, mamlakat yalpi ichki mahsuloti 29 foizga oshadi [1]. Bu shuni ko‘rsatadiki, ayollarning raqamli sohalardagi faolligi O‘zbekiston uchun juda muhim.

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda xotin-qizlarning raqamli sohalarga qiziqishi tobora oshib bormoqda. Masalan, IT Park tomonidan tashkil etilgan “One Million Uzbek Coders” loyihasida qizlarning ishtiroki har yili ortib, hozirda qatnashuvchilarning 35 foizini tashkil etmoqda. Bu juda quvonarli hol, chunki ilgari bu sohada qizlar soni ancha kam edi. Menimcha, bu holat davlat tomonidan ayollarni qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan siyosat natijasidir.

Shuningdek, 2024-yilda qizlar uchun “Techno Women” harakati yo‘lga qo‘yildi. Bu harakat doirasida respublikaning turli viloyatlaridan kelgan 200 dan ortiq ayollar IT Parkda bepul dasturlash, biznesni yuritish va sun’iy intellekt asoslari bo‘yicha o‘qitildi. Men bu kabi tashabbuslar haqida o‘qiganimda, kelajakda ayollarimiz ham yirik startap loyihalar asoschilariga aylanishiga ishonchim yanada ortadi.

Lekin ayrim to‘siqlar ularning bu yo‘nalishda faol ishlashiga halaqit bermoqda. Shu sababli, bu mavzu dolzarb va yechim izlashni talab qiladi. Raqamli iqtisodiyot yangi kasblarni yaratdi. Oldin faqat erkaklarga xos deb hisoblangan sohalar — dasturlash, veb-dizayn, ma’lumotlar tahlili — endi qizlar uchun ham ochiq.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Ayrim sohalarda ayollar hali ham o‘z imkoniyatlarini to‘liq namoyon eta olmayapti. Menimcha, bunga asosiy sabab – ishonch yetishmasligi. Ko‘plab qizlar yaxshi g‘oyaga ega, ammo uni qanday amalga oshirishni bilmaydi. Shu bois, har bir hududda ayollar uchun mentorlik markazlarini tashkil etish muhim. Bu markazlarda muvaffaqiyatli ayol tadbirkorlar, IT mutaxassislari o‘z tajribalarini bo‘lishsa, yoshlar uchun bu katta ilhom manbai bo‘ladi.

Shuningdek, raqamli sohada faol bo‘lgan ayollarni ommaviy axborot vositalarida ko‘proq yoritish kerak deb o‘ylayman. Masalan, televideniyeda yoki internet nashrlarida “Ayollar ITda” nomli loyihalar ishlab chiqilsa, bu boshqalarga ham o‘rnak bo‘ladi. Chunki jamiyatda ko‘rgan ijobiy misollarorqaliishonchkuchayadi.

Shuningdek, startaplarsohasida ham ayrimqiyinchiliklarmavjud. Masalan, ayollar ko‘pincha moliyalashtirish, sarmoya topish yoki rahbarlik lavozimlariga chiqishda to‘siqlarga duch keladi [3]. Bu holatularningsalohiyatinito‘liqnamoyonetishigato‘sqinlikqiladi.

Menimcha, bumuammolarnibartaraf etish uchun eng avvalo ayollar o‘rtasida raqamli ko‘nikmalarni rivojlantirish kerak. IT-parklar va ta’lim markazlari bilan hamkorlikda qizlar uchun bepul yoki arzon IT kurslar tashkil etilsa, natija sezilarli bo‘ladi.

Shuningdek, mentorliktizimijuda zarur deb hisoblayman. Masalan, muvaffaqiyatli ayol mutaxassislar yoshqizlargayo‘l-yo‘riqko‘rsatsa, buularniilhomlantiradi.

Bundan tashqari, “Gender-Invest” kabi maxsus grantlar tashkil etilsa, qizlarning startap loyihalari uchun katta turtki bo‘lardi [5]. Chunki ko‘p hollarda yaxshi g‘oya bor, lekin moliyaviy imkoniyat yetishmaydi.

Shunindek, ayollar raqamli sohada nafaqat xodim, balki rahbar sifatida ham katta muvaffaqiyatlarga erishishi mumkin. Chunki ayollar tafakkuri, diqqat va

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

ijodiy yondashuvi bilan ko‘p hollarda innovatsion g‘oyalarni yanada foydaliroq shaklga keltira oladi. Shu jihatdan, IT Parklar va startap ekotizimida ayollarning rahbar sifatida ishtirokini oshirish uchun maxsus kvotalar joriy etish ham foydali bo‘ladi.

Hozirgi kunda raqamli iqtisodiyotda nafaqat dasturchilar, balki tarjimonlar, dizaynerlar, kontent yaratuvchilar, tahlilchilar va marketing mutaxassislari ham talab qilinmoqda. Bu esa filologiya yoki ijtimoiy fanlar yo‘nalishida o‘qiyotgan qizlar uchun ham yangi yo‘nalish ochadi. Menimcha, bu imkoniyatlardan foydalanish uchun har bir qiz o‘z bilimini doimiy yangilab borishi kerak.

Yana bir muhim jihat — masofaviy ish imkoniyatlarini kengaytirish. Ba’zi ayollar oilaviy sabablar bilan ofisda ishlay olmaydi, lekin ularning bilim va ko‘nikmalari bor. Agar qonunchilikda masofaviy ishlashga qulay shartlar yaratilsa, bu ko‘plab ayollar uchun yangi imkoniyat eshigini ochadi [6].

Ijtimoiy qarashlarni o’zgartirish ham muhim hisoblanadi.

Hozir ham ayrim joylarda “ayollar uchun IT mos emas” degan fikrlar uchrab turadi. Menimcha, bu qarashlarni o‘zgartirish kerak. Chunki texnologiya jinsga emas, bilimga qaraydi. Shu sababli, ommaviy axborot vositalari va ta’lim tizimida bu mavzuni ijobiy tarzda targ‘ib qilish muhim. O‘zbekistonning turli hududlarida iqtidorli qizlar ko‘p, lekin ular o‘z salohiyatini ko‘rsata olmaydi. Agar biz ularni qo‘llasak, nafaqat IT sohasida, balki butun iqtisodiyotda katta natijalarga erishish mumkin.

Kelajakda ayollar startaplari mamlakatning iqtisodiy o‘sishidam muhim rol o‘ynaydi.Chunki ayollar odatda ijtimoiy muammolarni chuqur his qiladi va ularning g‘oyalari ko‘proq jamiyat foydasiga qaratilgan bo‘ladi. Shu bois, ayollar rahbarligidagi startaplar ijtimoiy innovatsiyalarni kuchaytiradi, bu esa raqamli iqtisodiyotning yanada insonparvar yo‘nalishda rivojlanishiga olib keladi. Xulosa qilib aytganda, raqamli iqtisodiyotda ayollar ishtirokini kengaytirish — bu nafaqat

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

gender tenglikni ta’minlash masalasi, balki mamlakatning barqaror taraqqiyoti, innovatsion rivojlanishi va iqtisodiy o‘sishi uchun zarur shartdir. Bugungi kunda raqamli texnologiyalar ayollarga o‘z salohiyatini ro‘yobga chiqarish, yangi bilimlarni egallash va global mehnat bozorida o‘z o‘rnini topish imkoniyatini bermoqda. Shu sababli, ayollarni raqamli iqtisodiyotga faol jalb etish jamiyatda ijobiy o‘zgarishlarga sabab bo‘ladi.

Menimcha, quyidagi ishlar amalga oshirilsa, natijalar yanada samarali bo‘ladi:

Raqamli ta’limni yanada kengaytirish va qizlar uchun zamonaviy o‘quv imkoniyatlarini oshirish;

Mentorlik va kouçing dasturlari orqali yosh ayollarga ruhiy, kasbiy hamda motivatsion yordam berish;

Ayollar startaplarini moliyaviy jihatdan qo‘llab-quvvatlash, grant va investitsiya imkoniyatlarini kengaytirish;

Masofaviy ish tizimini rivojlantirish va qonunchilikda ularning huquqiy asoslarini mustahkamlash;

Qizlar va ayollar uchun raqamli savodxonlik bo‘yicha maxsus o‘quv markazlarini tashkil etish;

Axborot texnologiyalarida faol ayollarni ommalashtirish orqali boshqalarga namuna sifatida targ‘ib etish. Bu yo‘nalishlarda har birimizning hissamiz muhim. Har bir inson, ayniqsa yosh qizlar, o‘ziga ishonib, raqamli imkoniyatlardan to‘g‘ri foydalana olsa, u holda nafaqat o‘z hayotini, balki butun jamiyatni ijobiy tomonga o‘zgartiradi. Ayollar faol bo‘lgan jamiyatda yangilik, rivojlanish va farovonlik doimo mavjud bo‘ladi.

Agar har bir qiz o‘z maqsadiga ishonch bilan intilsa, bilim va texnologiyani qo‘lga kiritsa, kelajakda O‘zbekiston ayollari nafaqat raqamli sohada, balki siyosat, ta’lim, iqtisodiyot va madaniyat kabi barcha yo‘nalishlarda yetakchi bo‘lishiga

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

shubha yo‘q. Chunki ayolning faolligi — bu jamiyatning kuchi, uning tafakkuri esa taraqqiyot kalitidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.World Bank (2024). O‘zbekistonda gender holatini baholash. Kun.uz, 28.03.2024. https://www.worldbank.org/en/country/uzbekistan/publication/gender-assessment-2024

2.O‘zbekiston Respublikasi “O‘zkimyosanoat” AJ (2019). Gender tenglikta’minlanadi. https://uzkimyosanoat.uz/gender-tenglik

3.World Bank (2023). O‘zbekistondagendertengligitahlili. https://documents.worldbank.org/en/uzbekistan-gender-equality-analysis

4.BMT TaraqqiyotDasturi (2023). “Gender tengliknishoni” dasturitajribasi. https://www.undp.org/uzbekistan/projects/gender-equality-seal

5.O‘zbekiston RespublikasiVazirlarMahkamasi (2019). YangilanayotganO‘zbekistondagendertenglikninghuquqiyasoslari. https://lex.uz/docs/uz/gender-policy-2019

6.O‘zbekiston Milliyaxborotagentligi (2024). Gender tenglikvaboshqaruvindeksibo‘yichaO‘zbekiston 51 pog‘onako‘tarildi. https://uza.uz/posts/ozbekiston-gender-index-2024